

A megújulás hagyománya

A Magyar Nemzeti Múzeum (MNM) 1939-ban jelentette meg első régészeti folyóiratát *Folia Archaeologica* címmel. A múzeumba áramló leletanyag mennyiségének ugrásszerű megnövekedése indokolta, hogy 1981-ben a *Communicationes Archaeologicae Hungariae* című folyóirattal bővítsé a régészeti témájú publikációs lehetőséget. Részből a nyomtatott kiadványokkal kapcsolatos nehézségek, részből az új évezred kihívásai ösztönözték 2004-ben az *Archeometriai Műhely*, majd 2012-ben az MNM Mátyás Király Múzeum *Archaeologia - Altum Castrum* online folyóiratainak indítását. Míg a korábbi közlemények és az általuk hordozott információ hosszú ideig kizárólag nyomtatott formában, többnyire zárt könyvtári keretek között volt olvasható, az utóbbi időben egyre több kötet – részből utólagos digitalizációnak köszönhetően – érhető el elektronikus úton. Mára elengedhetetlenné vált, hogy térbeli és időbeli korlátozás nélkül, az internet segítségével, akár terepi környezetben is hozzáférhető legyen az információ. Célközönségünk már nem csak néhány hazai és külföldi szakember, hanem minden téma iránt érdeklődő személy!

A 2018. április 1-én budapesti székhellyel megalakult az MNM Régészeti Örökségvédelmi Igazgatóság

(továbbiakban RÖG), országos hatókörben nagyberuházásokhoz kapcsolódó régészeti feladatokat lát el. Munkatársai többségükben fiatal, lendületes, szinte állandó terepmunkát végző kollégák. A RÖG az anyaintézmény hagyományait követve, a napról-napra újat hozó digitális világ elvárásainak megfelelően *Glaeba* címmel egy újabb, éves rendszerességgel, magyar és/vagy idegen nyelven megjelenő online folyóiratot hív most életre. Az MNM korábbi régészeti periodikái három esetben latin elnevezést kaptak. Bár az *archaeologia* kifejezés jelen esetben elmarad, a nyelvi hagyomány az új elnevezésben mégis megjelenik. A *glēba* jelentése göröngy; rög; egy darabka föld. Ez a kifejezés, egybecseng a Régészeti Örökségvédelmi Igazgatóság nevének rövidítése által keletkezett „RÖG” betűszóval, és utal az intézmény által végzett aktív terepmunkára is. A *Glaeba* indulásakor elsősorban a RÖG munkatársainak nyújt publikációs felületet, továbbá teret biztosít a 2017-ben alakult az MNM Műszeres Lelőhely-felderítési Csoportja által vezetett, Közösségi Régészet Program munkája során gyűjtött legfrissebb adatok bemutatására. A jövőben természetesen örömmel látunk minden olyan szerzőt, aki ásatásaink során feltárt leletanyag feldolgo-

zásában és közlésében szívesen részt venne, továbbá a régészeti műtárgyvédelem, az ásatási térinformatika, a természettudományos vizsgálati módszerek eredményeit osztaná meg az Olvasóval. Egy nyomtatott kiadvánnyal szemben az online megjelenés előnye a nagyobb terjedelem, a kutatási eredmények gyors és szabad elérése, továbbá az elektronikus képi megjelenítésre optimalizált formátum használata. A régészet meghatározó eleme a vizualitás, ezért a szerkezeti felépítésben teret kívánunk adni a szerzői mondanivaló részletes grafikai, fotográfiai alátámasztásának. A folyóirat tipográfiájának kialakítása során fontos volt számunkra, hogy megteremtjük annak a lehetőségét is, hogy ne csak kijelzőn megjelenítve, hanem igény szerint akár nyomtatott formában is kézbe vehessék az egyes tanulmányokat. A dolgozatok egyéni kinyomtatásával és lefűzésével a könyvtárak számára megmarad a hagyományos archiválás lehetősége.

Budapest, 2021. június 18.

Varga Benedek

főigazgató, Magyar Nemzeti Múzeum

Tradition in renewal

The Hungarian National Museum published its first archaeological periodical titled *Folia Archaeologica* in 1939. Due to the significant increase of assemblages received, a second periodical titled *Communicationes Archaeologicae Hungariae* was launched in 1981 to provide additional coverage possibilities for archaeological publications. Due to the technical difficulties of printed press and in order to rise to challenges set by the new millennium, the online periodical Archaeometry Workshop was launched in 2004, followed by *Archaeologia - Altum Castrum* (Hungarian National Museum, King Mathias Museum) in 2012. Although previous publications were only available in printed form through library services in the past, recently, due to the increasing rate of digitization, more and more of those have also become available online. The goal is to make information accessible, regardless of where and when one wishes to access it, even on-site. Our target audience has shifted from local and foreign experts to anyone interested in the field.

On April 1, 2018, the Archaeological Heritage Protection Directorate (or RÖG for short) of the Hungarian National Museum was founded in Budapest, with

the aim to conduct archaeological operations related to large scale investments at a national level, with youthful and dynamic associates who regularly work at various sites. Following the footsteps of the parent institution and in accordance with the day-to-day expectations set by ever-changing digital landscape, RÖG releases an annual online periodical titled *Glaeba*, which is available both in Hungarian and in English. The previous three archaeological publications of the Hungarian National Museum were given Latin titles. Although the title of the current publication omits the word '*archaeologia*', the rest of it still follow conventions. The Latin word *glēba* means 'clod, lump, a ball of earth' in English and 'rög' in Hungarian, which not only matches the Hungarian acronym of the Directorate but also reflects the active on-site work carried out by the institution as well.

At its start, *Glaeba* served primarily as a publication platform for RÖG associates as well as for the latest finds collected via the Community Archaeology Program of the Hungarian National Museum's Field Research Team. Nevertheless, all authors are welcome to partake in the processing and publication of finds that came to light at excavations carried

out by the museum, or to publish the results of archaeological heritage protection, excavation geoinformatics and other scientific research methods. The key advantages of digital publications include the possibility to publish works of greater length, having quick and easy access to research results, and the overall more visual format of the medium. Archaeology is a rather visual field; therefore, authors are provided with the means necessary to add various graphics and photography to support their works. The typography of the periodical was designed to be suitable not only for digital platforms but also for printout purposes. This way, individual publications can still be printed out, filed and archived traditionally by libraries.

Budapest, 18 June 2021

Varga Benedek

Director General, Hungarian National Museum